

Zera Berach inst.
In memory of Hatzadik
Rabbi S.B. Lieberman Zt"l
Pob 2093 Tsfat ISRAEL

מוסדות זרע ברך על שם הגה"צ
רבי שמחה בונים ליברמן זצוק"ל
ת"ד 2093 צפת עיה"ק

שבילין דאורייתא על התורה (של הרב שמחה בונים ליברמן זצ"ל) – פרשת וירא תשע"ה

פר' וירא

ברכת הגומל בנמלט מחרב המלחמה

הנה נא לי שתי בנות וגו' אוציאה נא אתהן אליכם וגו' (יט, ה)

עיין ברמב"ן כאן שהאריך בענין פילגש בגבעה שבספר שופטים (פ"ט-כ), ובתוך דבריו כתב על מה שכתוב אחר שנגפו בני ישראל במלחמה לפני בני בנימין (כ, כו) ויעלו כל בני ישראל וכל העם ויבאו בית א-ל ויבכו וישבו שם לפני ה' ויצומו ביום ההוא עד הערב ויעלו עולות ושלמים לפני ה', וביאר שהקריבו עולות לכפר על הרהורי הלב אשר בטחו בזרועם, והקריבו שלמים והם שלמי תודה כי ראו עצמם כאלו כולם פלטים מחרב בנימין, וזה משפט כל הנמלטים להקריב תודה כענין שנאמר ויזבחו זבחי תודה ויספרו מעשיו ברנה וכו' ע"ש.

והנה איתא בברכות (נד:): ארבעה צריכין להודות ולברך ברכת הגומל, יורדי הים, הולכי מדברות, ומי שהיה חולה ונתרפא, ומי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא, כל אלו מוזכרים בתהלים (קז) וכתוב בהו ויזבחו זבחי תודה. ועיין בבית יוסף (או"ח סי' ר"ט) שהביא מהאבודרהם ועוד ראשונים דרק אלו הארבעה חייבים להודות, דארבעה דנקט דוקא הוא, ושוב הביא בשו"ת הריב"ש (סי' שלז) כתב דהני ארבעה לאו דוקא, שלא הוזכרו בכתוב אלא מפני שהם מצויים תמיד בדרך מנהגו של עולם ברוב האנשים, אבל גם מי שנעשה לו נס שניצל מחיות רעות או מלסטים ושודדים או שנפל עליו כותל וניצל ג"כ חייב להודות ולברך ברכת הגומל (ועיין בשו"ע שם סי"ט שהביא שתי הדעות, וסיים וטוב לברך בלא שם ומלכות).

והנה מדברי הרמב"ן שכתב שהנמלטים מחרב המלחמה צריכין להקריב תודה, והוא בכלל הכתוב ויזבחו זבחי תודה, מבואר דהני ארבעה לא דוקא הוא, וממילא צריכין נמי לברך ברכת הגומל וכדעת הריב"ש, ולא מצאתי באחרונים שהביאו לדעת הרמב"ן בזה. ואולי אפשר לומר דאף שכתב הרא"ש בברכות (פ"ט סי' ג) דברכת הגומל במקום תודה נתקנה, מ"מ לא בכל מקום שמביאין תודה צריך לברך ברכת הגומל, דעיין ברבינו בחיי (בפתיחה לפר' צו) שכתב שאף על שאר שמחות כגון שמחת חתן וכלה מביאין קרבן תודה, שנאמר (ירמיהו לג, יא) קול ששון וקול שמחה וגו' מביאים תודה בית ה', ועיין עוד ברלב"ג (שם ז, יב), ולא כתב הרא"ש דברכת הגומל במקום תודה נתקנה אלא כלפי מה שכתב שם שהולכי מעיר לעיר אין דינם כהולכי מדברות ואינם מברכים ברכת הגומל, לפי שגם באלו הארבעה שתקנו ברכת הגומל אינם מברכין אלא במקום שמביאין תודה, והולכי מעיר לעיר שלדעתו אינו סכנה כל כך פשיטא שלא היו מביאין תודה.

בשבילי ברכת הגומל סימן י אות יג וסימן א אות יא

1

לע"נ חיה חגית ברכה כהן בת רחל ע"ה
לע"נ שושנה עמוס בת פרץ ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה.

בשבילי אורייתא על התורה (של הרב שמחה בונים ליברמן זצ"ל) – פרשת וירא תשע"ה

בדברי הרמב"ן בענין פילגש בגבעה שהקריבו שלמי תודה על שנמלטו מחרב בנימין

הנה נא לי שתי בנות וגו' אוציאה נא אתהן אליכם ועשו להן כטוב בעיניכם (יט, ח)

עיין ברמב"ן שביאר ענין פילגש בגבעה (שופטים פרק יט-כ), והאריך לבאר ענין המלחמה שעשו בני ישראל עם בני בנימין.

והנה ביום הראשון למלחמה נפלו מבני ישראל עשרים ושנים אלף, ואחר כך שאלו באורים ותומים אם יוסיפו לגשת למלחמה, ולא שאלו אם ינצחו, וביאר הרמב"ן כי עדיין היו בוטחים שינצחו מפני שהיו הרבה יותר מבני בנימין, והי' הרשה אותם לגשת למלחמה אבל לא אמר להם שינצחו, ונפלו ביום השני מבני ישראל שמונה עשר אלף, ואחר זה כתוב שם (כ, כו) ויעלו כל בני ישראל וכל העם ויבואו בית א-ל וגו' ויעלו עולות ושלמים לפני ה', ואחר כך שאלו שוב באורים ותומים האוסיף עוד לצאת למלחמה עם בני בנימין אחי אם אחדל, ויאמר ה' עלו כי מחר אתננו בידך, ועשו מלחמה פעם שלישית וניצחו את בני בנימין.

וכתב הרמב"ן דאחר המלחמה דיום השני הקריבו העולות ושלמים ביום השלישי, העולות לכפר על הרהורי הלב אשר בטחו בזרועם, והקריבו שלמים והם שלמי תודה כי ראו עצמם כאילו כולם פליטים מחרב בנימין, וזה משפט כל הנמלטים להקריב תודה, כענין שנאמר (תהלים קז, כב) ויזבחו זבחי תודה ויספרו מעשיו ברנה, וכתוב (שם כז, ו) ועתה ירום ראשי על אובי סביבותי ואזבחה באהלו זבחי תרועה אשירה ואזמרה לה'.

וראיתי באברבנאל (שופטים כ, כו) שנחלק על הרמב"ן וכתב דהיו שלמים לעשות שלום בינם לאביהם שבשמים, דאין לומר שהביאו קרבן תודה על שניצלו מיד בני בנימין, כי הרבה נזק קבלו מהם יותר מהראוי.

ואפשר לבאר דברי הרמב"ן על פי דאיתא בזוהר הקדוש (ח"ג לו:): דכל אותם מבני ישראל שנהרגו בפלגש בגבעה היו חייבים בעוונם, וכל אלו שניצלו היו זכאים, א"כ לא שייך לומר בזה שקבלו נזק יותר מהראוי שהרי מתו בעוונם, וכל אלו שניצלו הודו להי' דאע"ג שלא נהגו כהוגן בעשיית המלחמה כמבואר ברמב"ן, אפילו הכי ריחם הי' עליהם וניצלו ולכן הביאו תודה.

אך עדיין דברי הרמב"ן צריכין ביאור, דהרי אין מביאין תודה אלא לאחר שיצאו לגמרי מהצרה, וכאן עדיין לא נגמרה המלחמה שהרי המשיכו בה גם ביום השלישי.

בשבילי אורייתא על התורה (של הרב שמחה בונים ליברמן זצ"ל) – פרשת וירא תשע"ה

ויש לומר דכיון דלפני המלחמה השלישית שאלו בה' האוסיף לצאת עוד במלחמה אם אחדל, נמצא שכבר לא תלו המלחמה בדעתם, שהרי אם היה אומר להם שלא יצאו למלחמה ביום השלישי שוב לא היו עושים מלחמה, ונחשב שנגמרה ביום השני, וביום השלישי נחשב למלחמה חדשה.

ובזה יש לבאר למה לא הקריבו השלמים ביום הראשון אלו שניצלו מחרב בנימין, דהיינו מפני שעדיין בטחו על זרועם והיה בדעת להוסיף ולצאת למלחמה, ונחשב כמו שעדיין לא נגמרה המלחמה ועדיין לא יצאו מהצרה.

אמנם מה שכתב הרמב"ן דמשפט כל הנמלטים מחרב המלחמה להקריב תודה, מדכתיב ועתה ירום ראשי על אויבי סביבותי ואזבחה באהלו זבחי תרועה אשירה ואזמרה לה', דבר זה צל"ע, דהרי כתוב זה לא מיירי בנמלטים מן המלחמה, אלא אדרבה משמעותו שמביא תודה על הנצחון על אויביו.

בשבילי ההודאה סימן א אות ו-ח

***

אירוסין בבן נח

הנך מת על האשה אשר לקחת והיא בעולת בעל (כ, ג)

איתא בסנהדרין (נו:): גבי בן נח דבעולת בעל יש להן, נכנסה לחופה ולא נבעלה אין להן [וכן איתא שם קודם לכן דגם ארוסה אין להם], ופירש"י דכתיב והיא בעולת בעל ולא כתיב והיא אשת איש, אלמא הנך מת משום בעילתו של בעל ולא מפני קדושין וחופתו (וע"ע ברש"י שם נו. ד"ה גלוי), ומבואר דהא דאיתא שם (נח.) דבן נח אסור באשת חבירו דכתיב ודבק באשתו ולא באשת חבירו, אינו אלא בבעולת בעל ולא בארוסה.

ויש להסתפק לדעת התוס' בקידושין (יג: ד"ה לכ"ע) דגם בישראל הבא על אשת חבירו יש איסור עשה דודבק באשתו (מלבד אזהרת הלאו וחיוב מיתה), האם גם בארוסת חבירו יש עליו איסור זה, דאפשר הואיל ועיקר האיסור נאמר בבני נח ואינו נוהג בהם אלא בבעולת בעל, ה"ה בישראל אינו נוהג אלא בבעולת בעל, או אפשר דשאני בן נח דארוסה ונכנסה לחופה לא מיקרי אשתו דאין נוהג בהם חופה וכניסה לחופה, אבל בישראל הואיל וארוסה מיקרי אשתו לכן אף בארוסת חבירו עובר עליה משום ודבק באשתו.

והנה לגבי ארוסת גוי נראה בפשטות דאף ישראל שבא עליה אינו עובר בעשה זה דהרי אין להם קנין דארוסה.

אולם מצינו דבר חידוש בענין זה, דהנה כתב הסמ"ג (לא תעשה קג) גבי הא דאיתא בסנהדרין (נב:): אשת רעהו פרט לאשת אחרים, וז"ל, אשת רעהו פרט לאשת גוי, פירוש בין

בשבילי אורייתא על התורה (של הרב שמחה בונים ליברמן זצ"ל) – פרשת וירא תשע"ה

ארוסת גוי בין נשואת גוי הבא עליהן אינו במיתה, דתניא בפרק בן סורר ומורה (שם עא:):
 בן נח שבא על אשת חבירו ואחר כך נתגייר פטור, משמע הא אם לא נתגייר חייב, ובנשואה
 מדבר דאילו בארוסה פטור כדמפרש בפרק ארבע מיתות בעולת בעל יש להם נכנסה לחופה
 ולא נבעלה אין להם, ובפרק בן סורר ומורה מוכיח שמה שהוא פטור כשנתגייר זהו מפני
 שאם היה עושה עתה דבר זה לא היה מתחייב, ודוקא ממיתה ממעט [ישראל] הבא על
 אשת גוי אבל מדאורייתא איסורא יש מדהוצרך להתיר אשת גוי ביפת תואר וכו' ע"ש.

ולכאורה דבריו נפלאים מאד, מדוע הוצרך להביא ממרחק לחמו דהמיעוט דאשת גוי מיירי
 בנשואה, הרי ארוסה אין להם קנין בה ועל כרחך דהמיעוט קאי על נשואה. וכבר עמד על
 כך בביאורי המהרש"ל על הסמ"ג, ויצא לחדש חידוש נפלא דס"ל להסמ"ג דמה שאמרו
 ארוסה אין להם היינו דוקא לגבי בן נח שאינו חייב על ארוסת חבירו משום אשת חבירו,
 אבל ישראל הבא על ארוסת גוי עובר עליה בעשה מאחר שבדומה לזה בישראל ארוסה הוי
 אשת איש ממש, ולכן מעצם המיעוט דאשת רעהו פרט לאשת גוי אי אפשר להביא ראייה
 דאין ישראל חייב על אשת גוי הנשואה לו, דיש לומר דהמיעוט פרט לאשת גוי קאי על
 ארוסה, אבל נשואה שהיא אשתו גמורה בעולת בעל אסורה על ישראל וחייב מיתה עליה,
 לזה הביא הסמ"ג ראייה מהא דבן נח שבא על אשת חבירו ואחר כך נתגייר פטור, משמע
 אם לא נתגייר חייב, ועל כרחך דמיירי בנשואה ולא בארוסה, שהרי בארוסה אף אם לא
 נתגייר פטור דאין בן נח חייב על ארוסת חבירו, וכיון שמה שהוא פטור כשנתגייר הוא
 משום שאם היה עושה מעשה זה עכשיו ביהדותו היה פטור, על כרחך שישראל פטור אף על
 אשת גוי הנשואה.

אלא דעיקר הדבר הוא חידוש גדול, דהיאך אפשר דישראל עובר על ארוסת גוי, הא כיון
 דאמרינן דארוסה אין להם הרי דאין להם קנין דאירוסין ומשום הכי אין בן נח חייב על
 ארוסת חבירו, וכיון שלא קנאה היאך יתכן שתיאסר על ישראל משום ארוסת גוי.

וצריך לומר דס"ל למהרש"ל דעצם הקנין דאירוסין יש להם, אלא שיש מיעוט מבעולת בעל
 דאין בן נח חייב על ארוסת חבירו, אבל לגבי ישראל שאצלם הוי ארוסה כאשת איש,
 כלפיהם לא נאמר המיעוט דבעולת בעל, ושפיר חשיב קנין אירוסין דגוי לאסרה על ישראל
 באיסור האמור באשת גוי [ולכאורה יש לדייק כן מלשון הרמב"ם (פ"ט מהל' מלכים ה"ז)
 שכתב לגבי בן נח וז"ל, אבל מאורסה או שנכנסה לחופה ולא נבעלה אין חייבין עליה
 שנאמר והיא בעולת בעל. ויש לדקדק מדוע שינה מלשון הגמ' דארוסה ונכנסה לחופה ולא
 נבעלה אין להם. ולכאורה יש לדייק מלשון זה דקנין יש להם בה, אלא שאין חייבין עליה,
 וצ"ע – הערת העורך], ולפי"ז נראה דלשיטת התוס' בקידושין הנ"ל דישראל הבא על אשת

בשבילי אורייתא על התורה (של הרב שמחה בונים ליברמן זצ"ל) – פרשת וירא תשע"ה

חבירו עובר נמי בעשה דודבק באשתו, הי"ה ישראל הבא על ארוסת חבירו עובר נמי בעשה זו.

אלא דיש לחלק ולומר דעד כאן לא אמר המהרש"ל דיש אירוסין לגוי אלא לשיטת הסמ"ג שסיים וכתב דאיסור עשה דאשת גוי לישראל נלמד מהא דהתירה תורה ביפת תואר אפילו אשת איש, שמע מינה דבעלמא אשת גוי אסורה על ישראל, ונמצא שאין איסור עשה דאשת גוי נלמד מן הפסוק ודבק באשתו האוסר בן נח באשת חבירו, ולפיכך יש לומר דאף שכן נח אינו חייב על ארוסת חבירו, מ"מ בישראל שייך איסור עשה על ארוסת גוי.

אבל לדעת התוס' בקידושין שגם האיסור לישראל נלמד מודבק באשתו האמור בבן נח, יש לומר דכשם שבבני נח לא נאמר כתוב זה אלא בבעולת בעל ולא בארוסה, כך כלפי ישראל לא נאמר כתוב זה בארוסת גוי, ומעתה יש להסתפק דאף כלפי ארוסת ישראל לא שייך העשה דודבק באשתו, משום דכתוב זה לא מיירי כלל בארוסה, לא שנא ארוסת גוי ולא שנא ארוסת ישראל.

בשבילי החופה סימן טז

***

זריזין מקדימים למצות ומצוה מן המובחר מי עדיף

וישכם אברהם בבוקר ויחבוש את חמורו (כז, ג)

וברש"י וישכם, נזדרז למצוה, ומקורו מפסחים (ד). תניא כל היום כולו כשר למילה, אלא שזריזין מקדימים למצות שנאמר וישכם אברהם בבוקר.

ועיין בחיי אדם (כלל סח בנשמת אדם אות א ד"ה אך התה"ד) שהביא מספר חסידים (סי' תתעח) שכתב וז"ל, כתיב חשתי ולא התמהמתי לשמור מצותיך (תהלים קיט, ס) לא יעכב אדם את המצוה בעבור זה שאמרה תורה זה א-לי ואנוהו התנאה לפניו במצות וכו', שלא יאמר אדם כיון שיש לי טלית לקנות אמתין עד שיבא לי טלית יפה מאד, אלא יקנה מיד אע"פ שאינו יפה כל כך, וכן עיר שאין בה ספר תורה ויש שם סופר שאינו יודע לכתוב יפה כל כך כסופר אחר שלא יבא כל כך בקירוב זמן, מוטב שיכתוב אותו המצוי מיד אע"פ שאינו כותב יפה.

וכתב החיי אדם דמכאן מוכח דזריזין מקדימין עדיף מלהמתין ולעשות המצוה מן המובחר (ועי' שם בחיי אדם סי'ו), ונמצא דהספר חסידים חולק על מה שכתב בשו"ת תרומת הדשן (סי' לה) דיש להמתין מלעשות קידוש לבנה עד מוצאי שבת שיברך עליה כשהוא מבושם ובבגדים נאים, כדי שיעשה המצוה מן המובחר.

בשבילי אורייתא על התורה (של הרב שמחה בונים ליברמן זצ"ל) – פרשת וירא תשע"ה

ולעני"ד נראה דיש לחלק בין הנושאים ואין כלל מחלוקת בין תרומת הדשן לספר חסידים, דהתרומת הדשן מיירי בקידוש לבנה שהיא מצוה שיש לעשותה פעם אחת ואם ימתין לא יפסיד המצוה, בזה אמרינן דעדיף להמתין כדי שיעשה המצוה מן המובחר, משא"כ בנידון דהספר חסידים דמיירי בטלית וספר תורה, שאם ימתין הרי יפסיד בכל רגע מצות ציצית ושוב אין לו השלמה, וכן בספר תורה אם ימתין הרי יפסיד המצוה דקריאה בתורה, ובזה ודאי דמודה התרומת הדשן שלא ימתין.

בשבילי ברכת הגומל סימן יג אות ה

***

ברכת מחיה המתים אחר עקידת יצחק

ויאמר אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה (כז, יב)

איתא בפרקי דרבי אליעזר (פלי"א) ר' יהודה אומר כיון שהגיע החרב על צוארו פרחו ויצאה נשמתו של יצחק, כיון שהשמיע קולו מבין שני הכרובים ואמר אל תשלח ידך אל הנער חזרה הנפש לגופו, והתירו (מן הקשרים שקשרו אביו) ועמד על רגליו, וידע יצחק תחיית המתים מן התורה שכל המתים עתידין להחיות, באותה שעה פתח ואמר ברוך אתה ה' מחיה המתים.

ויש לעיין מדוע לא בירך גם אברהם אבינו ברכה זו, דהנה איתא בברכות (נח:): הרואה את חבירו לאחר י"ב חודש אומר ברוך מחיה המתים, וכן נפסק להלכה בשו"ע (או"ח סי' רכה ס"א) והוא שחביב עליו הרבה ושמח בראייתו, וכאן שיצאה נשמתו ממש ודאי לא גרע וצריך לברך מחיה המתים, ובפרט לפי מה שכתב המשנה ברורה (שם סק"ד) בשם המהרש"א דטעם ברכה זו, לפי שבכל שנה האדם נידון בראש השנה ויום הכפורים אם למות אם לחיים, ואם רואהו אחר ר"ה ויוה"כ זה ואחר כך אין רואה אותו עד אחר ר"ה ויוה"כ הבא, הרי עבר עליו דין אם למות אם לאו, ועל כן אומר ברוך מחיה המתים שניצול מדין מיתה בר"ה ויוה"כ, וא"כ כל שכן הכא שיצאה נשמתו שצריך לברך מחיה המתים. ועיין עוד בבאור הלכה (שם סי' ריח ס"א ד"ה כגון מעברות בסופו) שכתב לגבי בן השונמית שהחיה אלישע הנביא, שכתב דבכגון זה שייך לברך ברכת מחיה המתים. ואולי יש לדייק לשון הפרקי דרבי אליעזר **וידע יצחק** וכו', שרק יצחק ידע מזה, אבל אברהם לא ידע שפרחה נשמתו, ולכן לא היה שייך אצלו ברכה זו. אך עיין ברד"ל (שם אות נט) שהביא בשם מדרש אגדה (מובא בשבלי הלקט ותניא רבתי) כשנעקד יצחק על גבי המזבח ונעשה דשן והיה אפרו מושלך על הר המוריה, והביא הקב"ה

בשבילי אורייתא על התורה (של הרב שמחה בונים ליברמן זצ"ל) – פרשת וירא תשע"ה

עליו טל וחיה וכו', מיד פתחו מלאכי השרת ואמרו ברוך אתה ה' מחיה המתים, ולפי מדרש זה עדיין צ"ע מדוע לא בירך אברהם ברכה זו.

בשבילי ההודאה סי' א אות ד הערה ב

***

הר הבית יש בו שני דינים נפרדים, מקום הנבחר לבנין המקדש, וקדושת מחנה לוי, ובענין הוספה על הר הבית

ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה אשר יאמר היום בהר ה' יראה (כז, יד)

וברש"י פשוטו כתרגומו ה' יבחר ויראה לו את המקום הזה להשרות בו שכינתו ולהקריב כאן קרבנות. דהיינו דהר המוריה (שהוא הר הבית) נבחר למקום המקדש.

ועיין ברמב"ם (פ"א מהל' בית הבחירה ה"ג) שכתב וז"ל כיון שנבנה המקדש בירושלים נאסרו כל המקומות כולן וכו', ואין שם בית לדורי הדורות אלא בירושלים בלבד ובהר המוריה שבה נאמר ויאמר דוד זהו בית ה' האלקים וגו', ואמר זאת מנוחתי עדי עד.

והנה איתא בשבועות (יד). דאפשר להוסיף על ירושלים ועל העזרות, אולם לא נתבאר אם אפשר להוסיף על הר הבית, ועיין ברש"י בסנהדרין (ב). שכתב דאין מוסיפין על הר הבית, והביא לזה סמך מן המקרא (עיין להלן פר' תרומה כז, יח).

וברמב"ם (שם פ"ו ה"י) כתב וז"ל, בית דין שרצו להוסיף על ירושלים או להוסיף על העזרה מוסיפין, ויש להם למשוך העזרה עד המקום שירצו מהר הבית וכו' עכ"ל, ומבואר מדבריו דאין להוסיף על העזרה יותר משטח הרב הבית, וכן דאפשר לקדש כל שטח הר הבית בקדושת העזרה, עיין אור שמח שם, ויש להעיר דנמצא לפי זה דאם יעשו כל שטח הר הבית בקדושת עזרה, לא תהיה העזרה מוקפת כלל במחנה לוי, דכיון שעשאוהו להר הבית עזרה הרי הוא מחנה שכינה, ועל הר הבית אי אפשר להוסיף כמו שנתבאר וא"כ נתבטל מחנה לוי. ונראה לי לבאר דהר הבית יש לו שתי מעלות, שם מחנה לוי, ועוד שמקום זה נתייחד ונבחר לבנין המקדש שמקומו דוקא בהר המוריה שהוא הר הבית, ועיין באור שמח שהביא רמז גדול דאין להוסיף על העזרה יותר משטח הר הבית, דמקרא מלא בהר ה' יראה משמע דיותר מההר אין להוסיף, וכן בתרגום על הפסוק (שמות טו, יז) תביאמו ותטעמו בהר נחלתך מכוון לשבתך פעלת ה' וגו', תעלינון ותשרינון בטורא דאחסנתך אתר מתקן לבית שכינתך (וע"ש שציין ג"כ לדברי הרמב"ם הנ"ל פ"א ה"ג), ומבואר דהא דאין מוסיפין יותר משטח הר הבית אינו אלא משום שהוא המקום הנבחר שעליו יבנה בית המקדש.

בשבילי אורייתא על התורה (של הרב שמחה בונים ליברמן זצ"ל) – פרשת וירא תשע"ה

ומעתה יש לומר דהא דאין מוסיפין על הר הבית היינו שיהיה לתוספת שם מקום הנבחר לבנות עליו המקדש, דהא דהר הבית נבחר לבנות עליו המקדש הוא ענין מציאות סגולת המקום לבנות עליו בית הבחירה, ועל זה לא שייך להוסיף, אבל על שם מחנה לוייה שבו שפיר יש לומר שאפשר להוסיף עליו ולקדשו בקדושת מחנה לוייה, שהרי מחנה לוייה הוא ענין של דין קדושה שנתקדש על ידי בית דין למחנה לוייה, ועל זה שפיר שייך שיוסיפו ויקדשו מקום נוסף בקדושת מחנה לוייה.

ונמצא לפי זה שאם יקדשו כל שטח הר הבית בקדושת עזרה לא נתבטל מחנה לוייה, שהרי אפשר להם להוסיף על מחנה לוייה ולקדש השטח שחוץ להר הבית בקדושת מחנה לוייה.

פאר הלבנון ח"א סימן יט אות ה

***

לרפ"ש, להנצחה ולהצלחה, ניתן
לתרום להוצאת העלון
מוסדות זרע ברך ת"ד 2093 צפת
zera.berach@gmail.com
ובאתר שלנו: ravliberman.com